

**ประสิทธิผลของโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด
เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
**Effectiveness of Behavioral Intervention Program with Literature Therapy Activities
to Modify Critical Internet Consumption Behavior among students
in Rajabhat Mahasarakham University**

ชมพูนุท เมฆเมืองทอง¹ นีรุต ถึงนาค²
Chomphunut Makemuengthong¹ Nirut Thuengnak²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 40 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Pretest-Posttest Control group Design เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ค่าความเชื่อมั่นแบบ สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.9223 โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด จำนวน 3 ชุดกิจกรรม มีความเหมาะสมในระดับมาก และแบบประเมินความพึงพอใจ ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.6694 วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าความแตกต่างโดยใช้สถิติ t-test ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

- 1) โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการคิดเชื่อมโยง และการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ การจัดการเรียนรู้ใช้ หลักเรียนรู้แบบการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ในชั้นเรียน ที่ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 5 ขั้นตอน และการจัดการเรียนรู้ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ 7 ขั้นตอน
- 2) ประสิทธิภาพการใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าภายหลังการใช้ โปรแกรม นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนใช้โปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาที่มีเพศและคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ แตกต่างกัน และนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.10, S.D. = 0.40)

คำสำคัญ: โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์, วรรณกรรมบำบัด

Abstract

The main aim of this experimental research is to examine the effectiveness of behavioral intervention program with literature therapy activities. The samples were 40 students in Rajabhat Mahasarakham University. This experimental design was pretest-posttest control group design. The research instruments were composed of the critical internet consumption behavior evaluation form had the reliability were 0.9223, 3 activity packages on behavioral intervention program with literature therapy activities had the value of appropriateness in high level and the satisfaction questionnaires had the reliability were 0.6694. Research data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research findings were as followed:

- 1) The behavioral intervention program with literature therapy activities consisted of 3 elements: developing critical thinking, associative thinking and critical internet consumption. The instructional process

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

consists of learning activity in classroom combine with 6 steps, create their own knowledge combine with 5 steps with learning activity in online social network combine with 7 steps.

2) The effectiveness of behavioral intervention program with literature therapy activities were the post-test scores were significantly higher than the pre-test scores at the .01 level. Students of different sex and critical internet consumption behavior level not significantly gained critical internet-consumption behavior at the .01 level. Students were satisfied at high level ($\bar{x}$ = 4.10, S.D. = 0.40)

Keyword: Behavioral intervention program and Literature therapy activities.

บทนำ

จากการรายงาน Digital in 2016 ด้านสื่อออนไลน์ของ We Are Social ดิจิตอลเอเจนซี ประเทศสิงคโปร์ ได้นำเสนอไว้ในเดือนมกราคม 2559 ซึ่ง Simon Kemp (2016) ได้เสนอไว้ว่า คนไทยใช้อินเทอร์เน็ต 56% ของประชากร ซึ่งทั้ง 56% ใช้งานอินเทอร์เน็ตประเภทสื่อสังคม คนไทยใช้เวลาสำหรับสื่อสังคม สื่อสังคม (Social Media) เฉลี่ย 2 ชั่วโมง 52 นาที ต่อวัน ซึ่งคนไทย 86% ใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน ในส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยที่ใช้สื่อสังคม (Social Media) นั้นพบว่ามีการแชร์ข้อมูลในเว็บไซต์ผ่านคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ 50 % ผ่านโทรศัพท์มือถือ 45 % และผ่านแท็บเล็ต 5 % โดยสื่อสังคมที่นิยมมากที่สุดสามลำดับแรกคือ Facebook, Line และ Facebook Messenger ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของเอมิกา เหมมินทร์ และ ปรีชา วิจิตรธรรมรส (2557) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า “ประชาชนใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook บ่อยที่สุด ใช้เพื่อพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด และคุณสมบัติของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ประชาชนชอบมากที่สุดคือทำให้ทราบข่าวสารรวดเร็ว”

ข้อมูลด้านสื่อออนไลน์ดังกล่าวได้สะท้อนให้ตระหนักถึงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาว่าเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องสร้างความตระหนัก เนื่องจากความนิยมในการใช้สื่อสังคมดังกล่าวทำให้กลุ่มเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีการเปิดรับข้อมูลในโลกอินเทอร์เน็ตเป็นประจำ ซึ่งข้อมูลที่นำเสนอไม่ได้ผ่านการคัดกรองซึ่งนำไปสู่ปัญหาสังคมทุกระดับอันเนื่องมาจากการขาดความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะความถูกต้องและชัดเจนของข้อมูลข่าวสารหรือการขาดวิจารณญาณในการเปิดรับสารนั่นเอง สอดคล้องกับบทวิเคราะห์ของวิวัฒน์ ศรีโหมด (2559) ที่กล่าวว่า “สื่อสังคมโซเชียลมีเดีย ถือว่ามีอิทธิพลมากในชีวิตของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทย ทั้งใช้เพื่อศึกษาข้อมูล ติดตามความเคลื่อนไหวในสังคม แต่ในโลกของสื่อชนิดนี้ก็มีทั้งเรื่องที่ดี

และไม่ดี ซึ่งบางครั้งถูกนำเสนอออกไปโดยไม่ผ่านการคัดกรองดังที่เห็นว่าเมื่อมีเหตุอะไรสื่อชนิดนี้จะแพร่ออกไปได้อย่างรวดเร็ว และอาจนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบตามมาอย่างเห็นในหน้าข่าว จึงทำให้ยากที่จะกล่าวถึงสังคมวัยรุ่นไทยปัจจุบันเมื่อใช้สื่อชนิดนี้แล้วจะสามารถแยกแยะได้หรือไม่ นับเป็นเรื่องน่าห่วงและสังคมควรให้ความสนใจหาทางป้องกัน มิฉะนั้นอาจเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยในอนาคต”

การรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการรู้เท่าทันการสื่อสารก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณดังที่บุบผา เมษศรีทองคำ (2554, หน้า 119) ระบุว่า “ในโลกของการสื่อสารที่อัดแน่นไปด้วยข้อมูล ข่าวสารทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การรู้เท่าทันสื่อจะช่วยให้บุคคลเป็นผู้มีความสามารถ มีวิจารณญาณ และเป็นผู้รู้เท่าทันในทุกรูปแบบของสื่อ ดีความหมายจากสิ่งที่เห็นหรือมีปฏิสัมพันธ์” สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen (2015) ได้พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการเรียนรู้ปัญหา และระบุว่า “นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ และเผยแพร่ความคิดเชิงรุก ทำให้ต้องใช้วิจารณญาณในการเข้าถึงความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจ เหมาะสมซึ่งเป็นลักษณะของการรู้เท่าทันสื่อ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการเรียนรู้ปัญหาในชั้นเรียน สร้างการรู้เท่าทันสื่อผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน” ซึ่ง Feuerstein (2002) ก็ได้ยืนยันว่า “การรู้เท่าทันสื่อส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ”

การสร้างสรรคกิจกรรมที่จะทำให้บุคคลเป็นผู้คิดสามารถมีแนวคิดที่ตีมาปรับปรุงแนวคิดของตนเองในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่นำไปสู่การมีทัศนคติที่ดี มีอารมณ์ในเชิงบวกและเกิดพฤติกรรมในทางที่เหมาะสมจึงเป็นส่วนสำคัญที่มีความพยายามแสวงหาซึ่งหนึ่งในแนวทางนั้นคือการใช้วรรณกรรมบำบัด โดยทั่วไปจะหมายถึงการอ่านวรรณกรรมเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาของตนเอง ซึ่งเรียกว่าวรรณกรรมบำบัด (Bibliotherapy) ซึ่งถือเป็นการบำบัดในบทบาทของผู้รับสาร กล่าวคือเมื่อผู้อ่านได้อ่านวรรณกรรมไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้น นวนิยาย

บทกวีนิพนธ์ นิทาน หรือวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ ที่มีปัญหาในลักษณะเดียวกับตนเองก็จะเกิดการคิด แล้วจะนำมาเปรียบเทียบกับตนเอง จนได้ข้อคิดที่สามารถนำมาปรับปรุงแนวคิดของตนเองซึ่งนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดี มีอารมณ์ในเชิงบวก และเกิดพฤติกรรมในทางที่เหมาะสม ดังที่ นิมิตา ปาลวงค์ (2556, หน้า 5) ได้ระบุไว้ในงานวิจัยว่า “การที่ผู้อ่านได้อ่านวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์แฝงข้อคิดในด้านความสามารถ ความสำคัญ การมีอำนาจ และคุณความดี รวมถึงเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น แล้วผู้อ่านเกิดการเปรียบเทียบตนเองกับตัวละครในเรื่อง โดยผู้อ่านสามารถเขียนบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตนเองที่มีต่อตัวละคร ต่อสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถบอกข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณกรรม และนำเสนอประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมไปใช้แก้ไขปัญหของตนเองได้ เรียกว่าวรรณกรรมบำบัด” ซึ่งเป็นการให้เฝ้ามองตรงกับงานวิจัยของวรรณพร กองมงคล (2552, หน้า 5) ระบุไว้ในงานวิจัยว่า “วรรณกรรมบำบัด คือ กระบวนการนำสื่อที่มีเนื้อหาหรือสถานการณ์ที่สัมพันธ์กับปัญหาของผู้รับการบำบัดเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญห หรือพฤติกรรมอย่างเหมาะสม” วรรณกรรมบำบัดในอีกแนวทางหนึ่งคือบทบาทของกิจกรรมวรรณกรรมเพื่อการบำบัด (literature therapy activities) นั่นถือว่ามีความสำคัญและเป็นกิจกรรมหนึ่งของการบำบัดจิตใจ (Psychotherapy) ที่ใช้ศิลปะเป็นสื่อเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ซึ่งประเด็นปัญหาพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ควรนำวรรณกรรมบำบัดมาในฐานะของผู้สร้างวรรณกรรม กล่าวคือการที่บุคคลสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาย่อมต้องศึกษาหาความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหานั้น ๆ ยิ่งวรรณกรรมที่สร้างสรรค์ต้องนำไปเผยแพร่ต่อกลุ่มสังคมที่สนใจหรือสร้างสรรค์งานในประเด็นและรูปแบบเดียวกัน ผลงานจะถูกนำมาเปรียบเทียบ อาจได้รับการชื่นชมและในทางกลับกันก็อาจได้รับการวิจารณ์ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาหรือด้านรูปแบบ การสร้างสรรค์ทั้งจากผู้สร้างและผู้เสพวรรณกรรม ทำให้บุคคลนั้นต้องทบทวนแนวคิดและมุมมองทั้งของตนเองและของผู้วิจารณ์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขงานของตนเองให้ดีขึ้น การได้อ่านเนื้อหาที่เป็นแนวคิดทางวิชาการหรือมุมมองของนักคิดเกี่ยวกับประเด็นปัญหาอย่างหลากหลาย คัดกรอง จับประเด็นที่ถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำมาสร้างสรรค์วรรณกรรมเพื่อถ่ายทอดไปยังผู้อ่าน และการที่ต้องเผยแพร่วรรณกรรมนั้นไปยังกลุ่มที่มีความสนใจและสร้างสรรค์วรรณกรรมนั้นย่อมทำให้เกิดความตระหนักในการสร้างสรรค์ผลงานให้ดีที่สุด และการที่ได้อ่านได้เห็นวรรณกรรมในประเด็นปัญหานั้นที่สร้างสรรค์โดยบุคคลอื่นใน

กลุ่มสังคมของตนย่อมนำไปสู่การเปรียบเทียบและต้องปรับปรุงแก้ไขวรรณกรรมให้ดีขึ้นและให้ถูกต้อง แนวคิดนี้เองเป็นการใช้วรรณกรรมบำบัดในฐานะผู้สร้างวรรณกรรมซึ่งถือเป็นการสร้างสรรค์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาเพื่อช่วยพัฒนาความคิด สติปัญญา และอารมณ์ให้ไม่ก่อปัญหาต่อตนเองและสังคมในลักษณะที่เรียกว่ากิจกรรมวรรณกรรมบำบัด ซึ่งจะเป็นการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อใช้ในการสื่อสารในสังคมออนไลน์ ซึ่งผู้เรียนต้องอาศัยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กล่าวคือผู้เรียนจะต้องสร้างสรรค์ผลงานที่ได้แสวงหาข้อมูลซึ่งอยู่ในกระแสสังคมจากการรับสื่ออินเทอร์เน็ต มานำเสนอด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารแบบใหม่ในการสื่อสารทางสื่ออินเทอร์เน็ต ผู้เรียนต้องสรุปความคิดจากสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในรูปแบบการนำเสนอข้อมูลด้วยภาพหรือที่เรียกว่า Infographic เพื่อส่งต่อความคิดโดยการนำเสนอในสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้เรียนพัฒนาขึ้นอาจเป็น Blog หรือ Facebook Page ซึ่งเป็นขั้นตอนการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน

ดังนั้นพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นความสามารถของบุคคลในการรู้เท่าทันสื่อ ดังที่ ชนิษฐา จิตแสง (2557, หน้า 47-48) กล่าวว่า “ในยุคที่สื่ออินเทอร์เน็ตมีกระบวนการทำงานที่ซับซ้อนและยากต่อการควบคุมนั้นการฝึกฝนเยาวชนไทยให้มีทักษะการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต นับมีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสาร แต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของเยาวชนในยุคปัจจุบัน ดังนั้นการพัฒนาและเสริมสร้างเยาวชนให้มีทักษะในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศบนสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็น “ภูมิคุ้มกัน” และเป็น “ภูมิรู้” ที่เสริมสร้างเยาวชนให้เป็นผู้รับสารที่มีความเท่าทัน มีวิจารณญาณในการเปิดรับ และเลือกใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ”

ด้วยความตระหนักถึงปัญหาอันเกิดจากการไม่รู้เท่าทันสื่อที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและการพัฒนาทางอารมณ์และคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ประกอบกับมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา ตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่ว่า “พัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม นำชุมชนพัฒนาให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน” และอัตลักษณ์ “บัณฑิตมีความรู้คู่คุณธรรม” ประกอบกับการที่มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา จึงเป็นที่มาให้ผู้วิจัยพัฒนาโครงการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อันนำไปสู่ระบบ

การคิดไตร่ตรอง ตัดสินใจที่จะเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ตตามจุดมุ่งหมายที่แท้จริงในการรับสารเพื่อจะได้ทำหน้าที่และปฏิบัติงานอื่น ๆ ได้สำเร็จ ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอื่น ๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้ ต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

หลังจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดแล้วมีระดับพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณที่แสดงถึงความก้าวหน้าขึ้นจากก่อนได้รับการพัฒนาโดยโปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามในด้าน
 - 2.1 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลังได้รับโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด
 - 2.2 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณหลังได้รับโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดจำแนกตามเพศ
 - 2.3 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณหลังได้รับโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดจำแนกตามระดับพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ (ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ($\bar{x} < 3.50$) กับเป็นไปตามเกณฑ์ ($\bar{x} \geq 3.50$))
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลังได้รับโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ชั้นปีที่ 1 จำนวน 4,963 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยชั้นปีที่ 1 จำนวน 40 คน ซึ่งทำการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์และวรรณกรรมบำบัด

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณและความพึงพอใจของผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือการวิจัย

1.1 แบบวัดพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมเชิงบวกซึ่งใช้ในการเก็บข้อมูลพื้นฐาน โดยมีการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำมา เป็นกรอบแนวทางการสร้างแบบวัดพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ

1.1.2 สร้างแบบวัดพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเองจากการประยุกต์ข้อคำถามมาจาก คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) โดยจัดกลุ่มเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วยด้านการเชื่อมต่อข้อมูลและด้านการส่งต่อความคิด มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับในรูปแบบข้อความบรรยายที่มีทั้งข้อความทางบวกและข้อความทางลบ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้ที่ได้คะแนนสูงจะมีพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

1.1.3 ส่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของแบบตรวจสอบรายการกับนิยามพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.9223 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.07 – 0.83

1.1.4 จัดพิมพ์เป็นแบบวัดพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณฉบับสมบูรณ์ต่อไป

1.2 โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ต

อย่างมีวิจารณ์ญาณเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวทางการสร้างโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณ

1.2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยแนวทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณ และแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัด

1.2.3 สร้างโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งมีลักษณะเป็นชุดของกิจกรรมที่มี 3 องค์ประกอบหลักคือองค์ประกอบการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณใช้หลักการสอนแบบกรณีศึกษาและทักษะคอมพิวเตอร์กราฟิก องค์ประกอบการพัฒนาทักษะการคิดเชื่อมโยงใช้หลักการการเชื่อมต่อข้อมูลและการคิดเชื่อมโยง และองค์ประกอบกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณใช้หลักการการส่งต่อความคิด วิจารณ์ญาณในการสื่อสารข้อมูล และการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน

1.2.4 นำโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณส่งผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมทั้ง 5 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ได้ค่าความเหมาะสมในระดับมากทุกข้อ

1.2.5 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารชั้นปีที่ 2 จำนวน 20 คน ผลการทดลองใช้พบว่าโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์มีประสิทธิภาพ $E1/E2 = 67.38/71.82$ นำมาปรับปรุง สื่อและเนื้อหา ให้มีตัวอย่างที่ละเอียดขึ้นซึ่งจะช่วยให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และปรับปรุงกิจกรรมที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจคือขั้นที่ 7 ขั้นพัฒนา Infographic ให้ดียิ่งขึ้น

1.2.6 จัดพิมพ์เป็นโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ต่อไป

1.3 แบบประเมินความพึงพอใจ

1.3.1 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนหลังจากทดลองใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยการสร้างเป็นแบบมาตราส่วนและประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

1.3.2 นำแบบประเมินพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective congruence) โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงทางเนื้อหาของแบบประเมิน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80-1.00

1.3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร จำนวน 20 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.6694 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.13 – 0.72

1.3.4 จัดพิมพ์เป็นแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนฉบับสมบูรณ์ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ระยะ โดยจะดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการพัฒนาโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณและเก็บข้อมูลพื้นฐานที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณของกลุ่มตัวอย่างจากแบบวัดพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการเก็บข้อมูลจากแบบวัดพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณของกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 เป็นระยะที่ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยให้กลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณ

ระยะที่ 3 เป็นระยะติดตามผล คือเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบติดตามผล โดยการเก็บข้อมูลจากแบบวัดพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณของกลุ่มตัวอย่าง หลังการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยหลังจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดแล้วมีระดับพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณ์ญาณที่แสดงถึงความก้าวหน้าขึ้นจากก่อนได้รับการพัฒนาโดยโปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนานั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบคือ การทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test dependent) ระหว่างพฤติกรรม

การรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และใช้การทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกัน (t-test independent) ระหว่างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและชาย และระหว่างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ($\bar{x} < 3.50$) และกลุ่มที่มีพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ($\bar{x} \geq 3.50$) หลังใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. แนวคิด แนวคิดของโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัด คือมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งในชั้นเรียนและในสังคมออนไลน์

2. องค์ประกอบ โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัด ใช้โปรแกรมกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ด้วยการพัฒนา 3 องค์ประกอบหลักคือการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การพัฒนาทักษะการคิดเชื่อมโยง และการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ ในแต่ละองค์ประกอบจัดเป็นชุดกิจกรรมได้ 3 ชุด ดังนี้

2.1 ชุดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ในลักษณะการสอนแบบกรณีศึกษา (Case Study) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอประเด็น ผู้สอนจะนำเสนอประเด็นที่อยู่ในความสนใจของคนในสังคมมาเสนอให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป เช่น การใช้สมาร์ตโฟนก่อนนอน ข้อมูลที่ผู้เรียนนำมาเสนอจะเป็นการเสนอตามประสบการณ์เดิมซึ่งจะมีข้อโต้แย้งและขาดความน่าเชื่อถือ

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาข้อมูล ผู้เรียนแสวงหาความรู้หรือข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมายืนยัน

ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะสืบค้นข้อมูลหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ได้โต้แย้งไว้เพื่อนำข้อมูลที่หลากหลายจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่สุด

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์ ผู้เรียนต้องวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแยกแยะข้อมูลหลักออกจากข้อมูลรอง แล้วนำมาเสนอให้สิ้นกระชับเข้าใจง่ายเพื่อนำมายืนยันประเด็นที่ได้โต้แย้งไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นการประเมิน สมาชิกในห้องเรียนจะประเมินและเลือกข้อมูลที่น่าเชื่อถือ

ขั้นที่ 5 ขั้นการสรุปความ ผู้เรียนแต่ละคนนำข้อมูลที่ผ่านการประเมินความน่าเชื่อถือมาจัดระบบเรียบเรียงเป็นคำพูดของตนเอง ให้สิ้นกระชับอ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนในเวลาอันสั้น

ขั้นที่ 6 ขั้นการสร้างสรรคัวรรณกรรม ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกเพื่อนำข้อมูลจากการสรุปความมาบอกเล่าเรื่องราวในรูปแบบ Infographic

2.2 ชุดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชื่อมโยง

การพัฒนาทักษะการคิดเชื่อมโยง ใช้กระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในลักษณะการพัฒนาพฤติกรรมกรับสื่ออินเทอร์เน็ตด้านการเชื่อมต่อข้อมูล ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นการแสวงหาประเด็น ผู้เรียนต้องแสวงหาประเด็นที่อยู่ในความสนใจของคนในสังคมที่ต้องการจะบอกเล่าเรื่องราวแก่ผู้อ่าน

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหาข้อมูล ผู้เรียนแสวงหาความรู้หรือข้อมูลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่สุด

ขั้นที่ 3 ขั้นการวิเคราะห์ ผู้เรียนต้องวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแยกแยะข้อมูลหลักออกจากข้อมูลรอง แล้วนำเสนอให้สิ้นกระชับเข้าใจง่าย

ขั้นที่ 4 ขั้นการสรุปความ ผู้เรียนจัดระบบเรียบเรียงเป็นคำพูดของตนเอง ให้สิ้นกระชับอ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนในเวลาอันสั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการสร้างสรรคัวรรณกรรม ผู้เรียนจะนำข้อมูลจากการสรุปความมาบอกเล่าเรื่องราวในรูปแบบ Infographic เพื่อสื่อความหมายด้วยภาพ แผนภาพ หรือแผนภูมิ เพื่อทำให้ผู้อ่านคิดและตีความหมายได้ตรงตามที่ต้องการ ผู้เรียนต้องสามารถเชื่อมโยงข้อความกับภาพกราฟิกที่สัมพันธ์กันและช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างง่ายดายและชัดเจนในเวลาอันสั้นในรูปแบบการสื่อสารด้วยภาพ

2.3 ชุดกิจกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ต

อย่างมีวิจารณญาณ การรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ในสังคมออนไลน์ ด้วยพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตด้านการส่งต่อความคิด ซึ่งผู้เรียนจะต้องนำ Infographic ไปเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้เรียนพัฒนาขึ้นอาจเป็น Blog หรือ Facebook Page ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นเผยแพร่ Infographic ในสื่อสังคมออนไลน์ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะนำวรรณกรรมที่สร้างสรรค์ในรูปแบบ Infographic มาเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็น Blog หรือ Facebook Page เพื่อสื่อความหมายด้วยภาพ แผนภาพ แผนภูมิ หรืออื่น ๆ ให้ผู้อ่านสนใจ เกิดความคิดและการตีความหมายได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ขั้นที่ 2 ขั้นกลุ่มสังคมประเมินคุณค่า ภายใต้ชุมชนของสังคมออนไลน์นี้เองวรรณกรรมสร้างสรรค์ในรูปแบบ Infographic ที่ส่งออกไปจะถูกกลุ่มสังคมประเมินคุณค่า

ขั้นที่ 3 ขั้นตระหนักถึงเทคโนโลยีการสื่อสาร ผู้เรียนจะเกิดการตระหนักถึงเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ ๆ ในการสื่อสารทางสื่ออินเทอร์เน็ตจากการประเมินคุณค่าโดยสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นการได้รับความสนใจหรือไม่ได้รับความสนใจ การได้รับการแสดงความคิดเห็นทั้งเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นต้น

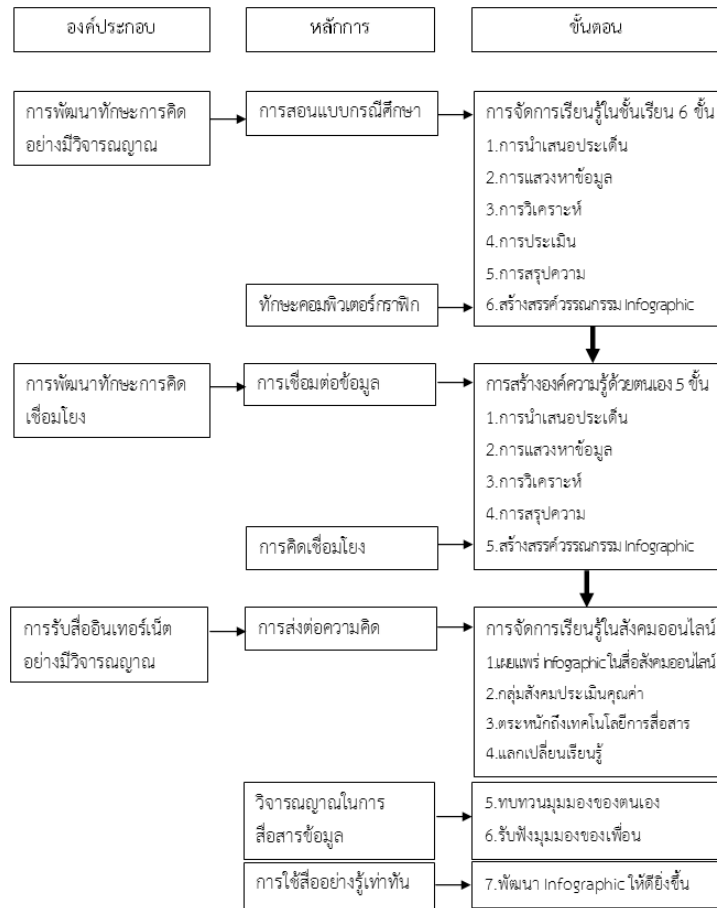
ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประเมินคุณค่าและความตระหนักในเทคโนโลยีการสื่อสารจะทำให้ผู้เรียนต้องการพัฒนาผลงาน ทั้งจากเห็นตัวอย่างและเทียบ

เคียงตัวอย่างของเพื่อน บางส่วนจะเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอน ส่วนบางคนก็จะเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเพื่อน

ขั้นที่ 5 ขั้นทบทวนมุมมองของตนเอง ผลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้เรียนจะทบทวนวรรณกรรมของตนเองที่ถูกประเมินจากสื่อสังคมออนไลน์ เกิดแนวคิดและแรงบันดาลใจในการพัฒนาผลงานให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการเรียนรู้จากผลงานของเพื่อน

ขั้นที่ 6 ขั้นรับฟังมุมมองของเพื่อน ขั้นตอนนี้จะพิจารณาวิจารณญาณในการสื่อสารข้อมูลไปพร้อมกับการพัฒนา เนื่องจากเพื่อนในชุมชนของสังคมออนไลน์อาจมีการแสดงความคิดเห็นทั้งในเชิงบวกหรือเชิงลบ ผู้เรียนต้องเรียนรู้ที่จะใช้วิจารณญาณในการรับสารไม่ก่อให้เกิดปัญหาไม่เกิดความขัดแย้ง โดยมุ่งประเด็นไปที่การนำมุมมองไปพัฒนางานของตนเองให้ดีขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้นำข้อมูลที่สื่อสารมาพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การใช้สื่ออย่างรู้เท่าทันไม่จะเป็นการเชื่อมต่อข้อมูลหรือส่งต่อความคิดซึ่งถือเป็นพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นที่ 7 ขั้นพัฒนา Infographic ให้ดียิ่งขึ้น หากผลงานวรรณกรรมไม่เป็นที่พึงพอใจผู้เรียนสามารถนำมาปรับปรุงพัฒนาสร้างสรรค์ Infographic ให้ดีขึ้นเป็นที่พึงพอใจแล้วต้องกลับไปดำเนินการขั้นที่ 1 คือเผยแพร่ Infographic ในสื่อสังคมออนไลน์อีกจนกว่าจะพอใจ เมื่อพอใจจะทำการส่งสัญลักษณ์หรือข้อความเพื่อยืนยันการส่งผลงานเพื่อรับการประเมินดังภาพ

ภาพที่ 1 รูปแบบโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.1 ประสิทธิภาพโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัด

ตารางที่ 1 แสดงประสิทธิภาพโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัด

รายการ	ประสิทธิภาพกระบวนการ		ประสิทธิภาพผลลัพธ์		ค่าประสิทธิภาพ
	$\bar{x}$	E1	$\bar{x}$	E2	E1 / E2
โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัด	51.70	73.86	3.68	73.55	73.86/73.55

จากตารางที่ 1 แสดงค่าประสิทธิภาพโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรม บำบัดคือ $E1 / E2 = 73.86/73.55$ โดยมีประสิทธิภาพ กระบวนการเท่ากับ 73.86 และประสิทธิภาพผลลัพธ์เท่ากับ 73.55 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์เป้าหมายที่ตั้งไว้คือ $E1 / E2 = 75/75$

2.2 ระดับพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ต อย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังใช้โปรแกรมทางพฤติกรรม ศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ต อย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าผู้เรียนมีระดับพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมี วิจารณญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดัง ตาราง

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังใช้โปรแกรมทาง พฤติกรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ระดับพฤติกรรม	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	sig
ก่อน	40	3.34	0.31	-7.99*	39	0.00
หลัง	40	3.68	0.13			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ระดับพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ต อย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างระหว่างเพศหญิงและชาย หลังใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับ วรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าผู้เรียนเพศชายและ เพศหญิงมีระดับพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมี

วิจารณญาณไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับ เปลี่ยนพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วม กับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้พัฒนา พฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณได้ทั้งเพศ หญิงและเพศชาย ดังตาราง

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างระหว่างเพศหญิง และชายหลังใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ระดับพฤติกรรม	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	sig
เพศหญิง	32	3.69	0.14	0.86	38	0.40
เพศชาย	8	3.64	0.09			

2.4 หลังการใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมี วิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นผู้เรียน ที่มีผลประเมินพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมี

วิจารณญาณในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ($\bar{x} < 3.50$) กับเป็นไปตาม เกณฑ์ ($\bar{x} \geq 3.50$) ที่ตั้งไว้ มีระดับพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ต อย่างมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ดังตาราง

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมกรการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มระดับ ต่ำกว่าเกณฑ์และเป็นไปตามเกณฑ์หลังใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ระดับพฤติกรรม	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	sig
กลุ่มต่ำกว่าเกณฑ์	24	3.65	0.14	-1.53	38	0.13
กลุ่มเป็นไปตามเกณฑ์	16	3.72	0.11			

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้พัฒนาพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณได้

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณ

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.10, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่พึงพอใจสูงสุดคือพึงพอใจต่อการสอนที่สร้างความระมัดระวังในการส่งต่อข้อมูลในสังคมออนไลน์ ($\bar{x}$ = 4.41, S.D. = 0.91) การสร้างความระมัดระวังในการรับข้อมูลจากสังคมออนไลน์ ($\bar{x}$ = 4.29, S.D. = 0.87) การส่งต่อข้อมูลไปยังกลุ่มในสื่อสังคม ($\bar{x}$ = 4.17, S.D. 0.91) และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ($\bar{x}$ = 4.17, S.D. 0.87) ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุดคือการสร้างสรรค์ผลงานผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ($\bar{x}$ = 3.95, S.D. 0.99)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณในครั้งนี้ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่น่าสนใจซึ่งนำไปตั้งเป็นข้อสังเกตในการอภิปรายผลใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. การพัฒนาโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ $E_1 / E_2 = 73.86/73.55$ เป็นตามเกณฑ์เป้าหมายที่ตั้งไว้คือ $E_1 / E_2 = 75/75$ และประสิทธิภาพด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดเพราะมีความคลาดเคลื่อนจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5% ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556 : 11) ระบุว่า “ความคลาดเคลื่อนของผลลัพธ์ ให้ มีความคลาดเคลื่อนหรือความแปรปรวนของผลลัพธ์ ได้ไม่เกิน .05 (ร้อยละ 5) จากช่วงต่ำไปสูง = ± 2.5 นั้นให้ผลลัพธ์ของค่า E_1 หรือ E_2 ที่ถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์ ต่ำกว่าเกณฑ์ ไม่เกิน 2.5% และ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5%” และเมื่อผู้วิจัยพิจารณาจากค่าประสิทธิภาพกระบวนการและผลลัพธ์ที่คำนวณได้จากการทดสอบประสิทธิภาพก็พบว่าค่า $E_1 = 73.86$ กับค่า $E_2 = 73.55$ มีคะแนนใกล้เคียงกันมากกล่าวคือห่างกันเพียง

0.31 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมในการเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 3 ชุดที่ประกอบกันเป็นโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัด เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นสามารถยืนยันได้ว่าสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณต่อเนื่องตามลำดับก่อนถึงการเปลี่ยนพฤติกรรมขั้นสุดท้ายได้อย่างแท้จริง ตามแนวคิดที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556, หน้า11) ระบุว่า “หากชุดการสอนได้รับการออกแบบและพัฒนาอย่างดีมีคุณภาพค่า E_1/E_2 ที่คำนวณได้จากการทดสอบประสิทธิภาพจะต้องใกล้เคียงกันและห่างกันไม่เกิน 5 ซึ่งเป็นตัวชี้ที่จะยืนยันได้ว่านักเรียนได้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมต่อเนื่องตามลำดับขั้นก่อนถึงการเปลี่ยนพฤติกรรมขั้นสุดท้ายหรืออีกนัยหนึ่งประกบกันได้ว่านักเรียนมีความรู้จริงไม่ใช่ทำกิจกรรมหรือทำสอบได้เพราะการเดา”

2. เมื่อโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นสามารถยืนยันได้ว่าทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณต่อเนื่องตามลำดับก่อนถึงการเปลี่ยนพฤติกรรมขั้นสุดท้ายได้อย่างแท้จริงจึงส่งผลหลังการใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้เรียนมีระดับพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบโดยการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มระดับต่ำกว่าเกณฑ์และเป็นไปตามเกณฑ์หลังใช้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับว่าระดับพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มก็ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้พัฒนาพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณได้ นั้นแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณต่อเนื่องตามลำดับขั้นจนถึงขั้นผลลัพธ์สุดท้าย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ชุดกิจกรรมแต่ละชุดจะมีลำดับขั้นของการพัฒนาที่ชัดเจนตั้งแต่องค์ประกอบแรกคือการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 6 ขั้นตอนคือการนำเสนอประเด็น การแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ การ

ประเมิน การสรุปความ และสร้างสรรค์วรรณกรรม Infographic องค์ประกอบการพัฒนาทักษะการคิดเชื่อมโยง ใช้กระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 5 ขั้นตอน คือ การนำเสนอประเด็น การแสวงหาข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปความ และสร้างสรรค์วรรณกรรม Infographic ดังที่ ขนิษฐา จิตแสง (2557, หน้า 47-48) กล่าวว่า “ในยุคที่สื่ออินเทอร์เน็ตมีกระบวนการทำงานที่ซับซ้อนและยากต่อการควบคุมนั้นการฝึกฝนเยาวชนไทยให้มีทักษะการรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต นับมีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะสื่ออินเทอร์เน็ตไม่ได้ เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสาร แต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของเยาวชนในยุคปัจจุบัน ดังนั้นการพัฒนาและเสริมสร้างเยาวชนให้มีทักษะในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศบนสื่ออินเทอร์เน็ต จึงเป็น “ภูมิคุ้มกัน” แบบเป็น “ภูมิรู้” ที่เสริมสร้างเยาวชนให้เป็นผู้รับสารที่มีความเท่าทัน มีวิจารณญาณในการเปิดรับ และเลือกใช้ประโยชน์จากสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ”

3. จุดเด่นของโปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น การนำ วรรณกรรมบำบัดมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประเด็นปัญหาพฤติกรรมมารับสื่ออินเทอร์เน็ตต่ออย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยไม่ได้นำมาใช้ในบทบาทของผู้เสพวรรณกรรมแต่ได้นำมาใช้ในบทบาทของผู้สร้างวรรณกรรม กล่าวคือการที่บุคคลสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาย่อมต้องศึกษาหาความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหานั้น ๆ ยิ่งวรรณกรรมที่สร้างสรรค์ต้องนำไปเผยแพร่ต่อกลุ่มสังคมที่สนใจหรือสร้างสรรค์งานในประเด็นและรูปแบบเดียวกัน ผลงานจะถูกนำมาเปรียบเทียบ อาจได้รับการชื่นชมและในทางกลับกันก็อาจได้รับการวิจารณ์ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาหรือด้านรูปแบบการสร้างสรรคทั้งจากผู้สร้างและผู้เสพวรรณกรรม ทำให้บุคคลนั้นต้องทบทวนแนวคิดและมุมมองทั้งของตนเองและของผู้วิจารณ์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขงานของตนเองให้ดีขึ้น การได้อ่านเนื้อหาที่เป็นแนวคิดทางวิชาการหรือมุมมองของนักคิดเกี่ยวกับประเด็นปัญหาอย่างหลากหลาย คัดกรอง จับประเด็นที่ถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำมาสร้างสรรค์วรรณกรรมเพื่อถ่ายทอดไปยังผู้อ่าน และการที่ต้องเผยแพร่วรรณกรรมนั้นไปยังกลุ่มที่มีความสนใจและสร้างสรรค์วรรณกรรมนั้นย่อมทำให้เกิดความตระหนักในการสร้างสรรค์ผลงานให้ดีที่สุด และการที่ได้อ่านได้เห็นวรรณกรรมในประเด็นปัญหานั้นที่สร้างสรรค์โดยบุคคลอื่นในกลุ่มสังคมของตนย่อมนำไปสู่การเปรียบเทียบและต้องปรับปรุงแก้ไขวรรณกรรมให้ดีขึ้นและให้ถูกต้อง แนวคิดนี้เองเป็นการใช้วรรณกรรมบำบัดในฐานะผู้สร้างวรรณกรรมซึ่งถือเป็นการสร้างสรรค์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาเพื่อช่วย

พัฒนาความคิด สติปัญญา และอารมณ์ให้ไม่ก่อปัญหาต่อตนเองและสังคมในลักษณะที่เรียกว่ากิจกรรมวรรณกรรมบำบัด (Literature Therapy Activities) ซึ่งจะเป็นการสร้างสรรคผลงานเพื่อใช้ในการสื่อสารในสังคมออนไลน์ซึ่งผู้เรียนต้องอาศัยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กล่าวคือผู้เรียนจะต้องสร้างสรรค์ผลงานที่ได้แสวงหาข้อมูลซึ่งอยู่ในกระแสสังคมจากการรับสื่ออินเทอร์เน็ต มานำเสนอด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารแบบใหม่ในการสื่อสารทางสื่ออินเทอร์เน็ต ผู้เรียนต้องสรุปความคิดจากสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในรูปแบบการนำเสนอข้อมูลด้วยภาพหรือที่เรียกว่า Infographic เพื่อส่งต่อความคิดโดยการนำเสนอในสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้เรียนพัฒนาขึ้นอาจเป็น Blog หรือ Facebook Page ซึ่งเป็นขั้นตอนการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน เมื่อผู้วิจัยได้เลือกใช้ Infographic มาเป็นวรรณกรรมเพื่อบำบัดกายได้กระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรม จึงก่อให้เกิดการพัฒนาความคิด สติปัญญา และอารมณ์ ได้สร้างสรรค์ผลงานการนำเสนอข้อมูลด้วยกราฟิก ผ่านสื่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ตามองค์ประกอบและขั้นตอนของโปรแกรมพฤติกรรมศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนา โดยเฉพาะในองค์ประกอบการรับสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีวิจารณญาณของกิจกรรมชุดที่ 3 จึงนำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถในการใช้สื่อสังคมเพื่อเชื่อมต่อข้อมูลและส่งต่อความคิดสร้างสรรค์ไปยังผู้ที่สนใจในสิ่งเดียวกันบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยวัดจากกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและความรับผิดชอบต่อสังคม กล่าวคือการเชื่อมต่อข้อมูล ส่งต่อความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล และความรับผิดชอบต่อสังคมภายใน สอดคล้องกับผลการวิจัยของขนิษฐา จิตแสง (2557) ที่พบว่า “การตระหนักถึงเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ ๆ ในการสื่อสารทางสื่ออินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านเพื่อนในการให้คำแนะนำโปรแกรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต” จึงทำให้โปรแกรมทางพฤติกรรมศาสตร์ร่วมกับวรรณกรรมบำบัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างพฤติกรรมมารับสื่ออินเทอร์เน็ตต่ออย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ขนิษฐา จิตแสง. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและกลุ่มบุคคลกับทักษะการรู้เท่าทัน สื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. วารสารอินฟอร์เมชั่น, 21(1), 46-59.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 5-20.

- นิมิตา ปาละวงศ์. (2556). ผลของวรรณกรรมบำบัดและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลต์ต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2554). การรู้เท่าทันสื่อ: การก้าวทันบนโลกข่าวสาร. วารสารนักบริหาร, 31(1), 117-123.
- วรรณพร กองมงคล. (2552). การใช้วรรณกรรมบำบัดเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิรวินท์ ศรีโหมด. (2559, 10 พฤษภาคม). โซเชียลมีเดีย สื่อไร้สายอันตรายวัยรุ่น. โพสต์ทูเดย์. สืบค้นจาก <http://www.posttoday.com/analysis/report/430928>
- เอมิกา เหมมินทร์ และ ปรีชา วิจิตรธรรมรส. (2557). *พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. ใน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 9-10 (16-17), 120-140.
- Chen, Dai-Ling. (2015). Developing Critical Thinking through Problem-Based Learning: an Action Research for a Class of Media Literacy. (Doctoral thesis) UK : Durham University.
- Feuerstein, Mira.(2002). Media literacy in support of critical thinking.(Doctoral thesis). England : University of Liverpool.
- Simon Kemp. (2017).We Are Social's. (2017) Digital in 2016. Retrieved from <http://wearesocial.com/special-reports/digital-in-2016>